

Brüsszel, 2015.12.2.
COM(2015) 624 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A
TANÁCSNAK**

**Az európai biztonsági stratégia megvalósítása: uniós cselekvési terv a tűzfegyverek és
robbanóanyagok tiltott kereskedelme és használata ellen**

1. BEVEZETÉS

A Bizottság által 2015. április 28-án elfogadott európai biztonsági stratégia¹ megállapította, hogy meg kell erősíteni a tűzfegyverekkel kapcsolatos jogszabályi kereteket, és fel kell lépni a tiltott kereskedelem ellen. Emellett kiemelte, hogy korlátozni kell a terrorista hálózatok veszélyes anyagokhoz, mint pl. robbanóanyagokhoz való hozzáférését és általuk történő alkalmazását.

Az európai biztonsági stratégia alapján a Tanács 2015. október 8-án felkérte a tagállamokat, a Bizottságot, az Europol és az Interpol a tűzfegyver-kereskedelem elleni küzdelem eszközeinek fokozottabb alkalmazására².

A tűzfegyverek tiltott kereskedelme a szervezett bűnözői csoportok alaptevékenységének része. Ez az egyik legfontosabb bevételi forrásuk az egyéb típusú üzletek, pl. kábítószer-kereskedelem mellett. A tűzfegyverek lehetővé teszik a bűnözés más formáit, s felhasználhatók megfélemlítésre, kényszerítésre, valamint csoportosan elkövetett erőszak során. A szervezett bűnözés mellett az utóbbi évek kegyetlen terrorista támadásai is megmutatták, hogy feltétlenül gátat kell szabni a tűzfegyverekhez és robbanóanyagokhoz való hozzáférésnek. A párizsi és a koppenhágai merényletek, valamint egy Thalys vonaton megkísérelt támadás újból felhívta a figyelmet arra a tényre, hogy a terrorista hálózatok a szervezett bűnözői hálózatok útján és a fekete piacon fegyverekhez és robbanóanyagokhoz jutnak.

Mindezek alapján kiemelten fontos, hogy az EU és különösen a tagállamok megkísérizzék azon komoly veszély elhárítására tett erőfeszítéseiket, amelyet a tűzfegyverek tiltott kereskedelme és a robbanóanyagok használata jelent az unió belső biztonságára.

A Bizottság 2015. november 18-án **jogszabályi intézkedéscsomagot** fogadott el a tűzfegyverek Európai Unióban történő ellenőrzésének megerősítésére³. A következő lépés az **operatív együttműködés** javítása mind uniós szinten, mind pedig a tagállamok között és a harmadik országokkal.

A jelen közlemény az európai biztonsági stratégia tűzfegyver- és robbanóanyag-kereskedelem területén történő megvalósításához szükséges, konkrét intézkedéseket állapít meg, figyelembe véve az uniós szakpolitikai cikluson⁴ belüli, 2016. évi operatív cselekvési tervet⁵ is.

2. AZ ILLEGÁLIS TŰZFEGYVEREKHEZ ÉS ROBBANÓANYAGOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS KORLÁTOZÁSA

Annak ellenére, hogy létezik vonatkozó uniós szintű jogi szabályozás, továbbra is túlságosan könnyű tűzfegyverhez, robbanóanyaghoz és robbanóanyag-prekurzorokhoz⁶ hozzáférni. Az illegális csatornákon keresztül történő hozzáférés még bonyolultabbá vált azzal, hogy a fegyverek interneten is hozzáférhetőek. Átfogó szemléletre van szükség a tűzfegyverek és robbanóanyagok tiltott kereskedelme és használata elleni fellépés támogatásához úgy, hogy

¹ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/basic-documents/docs/eu_agenda_on_security_en.pdf

² <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/10/08-jha-fighting-trafficking-firearms/>

³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6110_en.htm

⁴ <http://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/publications/2015/eu-policy-cycle-tackle-organized-crime/>
⁵ Restricted (korlátozott terjesztésű) dokumentum.

⁶ A robbanóanyag-prekurzorok olyan vegyi anyagok vagy keverékek, melyek felhasználhatók robbanóanyagok gyártására.

mindeközben fenntartjuk a tűzfegyverek legális kereskedelmét és a vegyi anyagok jogszerű alkalmazását.

Jobb hírszerzési kép kialakítása

A fent említett veszélyek elleni hatékony bűnüldözési fellépés javítása és felgyorsítása érdekében létfontosságú, hogy a tűzfegyverek kereskedelméről, a robbanóanyagok használatáról és a legális piacokról való eltérítésről jobb hírszerzési kép álljon rendelkezésre, és szükség van továbbá a meglévő statisztikai és elemzési eszközök **mind uniós, mind pedig nemzeti szinten** való fejlesztésére.

Ennek érdekében minden érintett szereplőnek indokolt végrehajtania a következő intézkedéseket:

1. A Bizottság felkéri az összes tagállamot, hogy hozzanak létre tűzfegyverekkel foglalkozó, egymással kapcsolatban lévő **nemzeti kapcsolattartó pontokat** a tűzfegyverek tiltott kereskedelmével kapcsolatos szaktudás fejlesztése, valamint az elemzőkészítés és a stratégiai jelentéstétel javítása érdekében, elsősorban a ballisztikai és a bűnügyi hírszerzés együttes alkalmazásával⁷.
2. Mivel a kereskedelmi tevékenység Európán kívülre is kiterjed, a Bizottság be fogja vonni az ENSZ Kábítószer- és Bűnügyi Hivatalát (UNODC) – amely a nemzetközileg harmonizált adatgyűjtésben nyújt támogatást – abból a célból, hogy rendszeresen **feltérképezzék az EU-ba vezető fegyverkereskedelmi utakat**, és az azokról szóló információkat valamennyi tagállam bűnüldözési hatósága számára rendelkezésre bocsássák.
3. A 2016. évi operatív cselekvési terv alapján az **Europolnak** meg kell erősítenie az **online kereskedelem**⁸ elleni, valamint a jogszerű kereskedelemtől való eltérítés elleni intézkedéseit, ennek során alkalmazva az **internetes tartalmakkal foglalkozó egységét (IRU)**⁹ is, hogy lehetőség szerint monitorozza a tiltott tűzfegyver-, robbanóanyag- és robbanóanyagprekursor-forrásokat.
4. Az Europol az érintett felek¹⁰ értékeléseinek figyelembe vételével tovább folytatja a tűzfegyverekkel – többek között azok kereskedelmével, az elkobzott és lopott tűzfegyverekkel és a vonatkozó eljárásmodokkal (*modi operandi*) – kapcsolatos információk és hírszerzési adatok gyűjtésének fejlesztését annak érdekében, hogy lehetővé váljon időszzerű **szakismereti termékek/előzetes figyelmeztető** értesítések, valamint naprakésszé tett **fenyegetésészlelések** készítése, melyek kiterjednek a tűzfegyvervásárokra¹¹ és az EU-ban működő expressz szállítási cégekre is. Az Europol az összes tagállam bűnüldözési hatósága számára rendelkezésre bocsátja ezeket a dokumentumokat.

⁷ Erre az elképzelésre a tagállamok a bűnügyi elemzések alkalmazásával kapcsolatos uniós szemináriumon tettek javaslatot abból a célból, hogy fejlesszék az operatív és taktikai célú stratégiai és operatív elemzéseket. Birmingham – 2015. november 11.

⁸ Az internet felügyeletével kapcsolatos hasonló projekteket indítottak már, a Horizont 2020 program keretében: <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>

⁹ Az EU IRU-t 2015. július 1-jén hozták létre az internetes terrorista propaganda és hasonló erőszakos szélsőséges tevékenységek elleni fellépés érdekében.

¹⁰ Nemzeti szinten ide tartozik a privát szektor és a tudományos szféra is.

¹¹ A bűnüldözési műveletekből származó információk alapján megállapítható, hogy a tűzfegyvervásárokon fennáll a tűzfegyverek tiltott kereskedelmének kockázata.

5. A Bizottság továbbra is biztosít **pénzügyi támogatást**, hangsúlyt fektetve a jelentős adatgyűjtési hatással bíró, átfogó projektekre¹².

Felkészülés új fenyegetésekre és veszélyekre

Tudvalévő, hogy a szervezett bűnözést és a terroristahálózatokat a gyors fejlődés jellemzi, és maximálisan kihasználják a technológiai innováció¹³ biztosította előnyöket. Ezért a Bizottság a tűzfegyver- és vegyipari ágazattal, az érintett nemzeti bűnüldözési hivatalokkal, valamint az Europollal közösen értékelni fogja, milyen hatással vannak a **technológiai fejlesztések** a tűzfegyverek- és robbanóanyagok hozzáférhetőségére, és elemzi majd a lehetséges biztonsági réseket.

Ugyanakkor meg kell erősíteni az új veszélyekre való gyors reagálás képességét (pl. a 3D nyomtatás esetében). A tiltott fegyver- és tűzfegyver-kereskedelem elleni fellépés további javítása érdekében az EU külső határán a vámhatóságok – más bűnüldözési hatóságokkal együttműködésben, az Europoltól és egyéb adatelemző rendszerekből származó információk alapján – pontosítják a jelenlegi általános vámkockázati kritériumokat.

A robbanóanyagok biztonságának fokozása

A robbanóanyagok biztonságának fokozására vonatkozó jelenlegi uniós cselekvési tervet¹⁴ az EU 2008-ban fogadta el¹⁵. A legtöbb intézkedés már végrehajtásra került a Bizottság, az EU-tagállamok, az Europol, egyes kutatóintézetek, valamint a privát szektor közös erőfeszítései révén. Jelentős előrelépések történtek, melyek kapcsán a tagállamok kiemelték az információcserét és a jó gyakorlatok megosztásának fejlesztését, a harmonizált előírások és eljárások kidolgozása, valamint a robbanóanyagokkal kapcsolatos kutatás és oktatás támogatása által nyújtott hozzáadott értékeket.

A cselekvési terv egyik fő vívmánya az volt, hogy elfogadták a robbanóanyag-prekursorok forgalmazásáról és felhasználásáról szóló 98/2013/EU rendeletet¹⁶. A 2014. szeptember 2-án hatályba lépett rendelet azzal **előzi meg a terrorista cselekményeket**, hogy megszünteti a bombakészítéshez szükséges hozzávalókhoz való hozzáférést, és a gyanús tranzakciók valamint egyéb incidensek esetén lehetővé teszi a rendőrségi nyomozás gyors megindítását. Ezért **kiemelten sürgős és fontos, hogy a tagállamok teljes mértékben végrehajtsák** a rendeletet, és a fenyegetések megerősödése esetén fokozzák a prekursorok kontrollját. Ez a következő legfőbb intézkedésekkel kerül végrehajtásra:

1. A Bizottság támogatni fogja az egész EU-ban a harmonizált intézkedések alkalmazását és gyakorlatok bevezetését, úgy mint: a) információk határokon

¹² A Bizottság a Belső Biztonság Alapon (ISF) keresztül már most is finanszíroz két releváns tanulmányt: az EFFECT projektet és a FIRE projektet, melyek célja a tűzfegyverek tiltott kereskedelmével kapcsolatos ismeretek bővítése annak érdekében, hogy tényeken alapuló politikát és intézkedéseket lehessen kidolgozni egész Európában. A Bizottság emellett kb. 60 millió eurót ítelt oda 15 robbanóanyagokkal kapcsolatos projekt számára az FP7 kutatási program keretében (http://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm), valamint több projekt számára a Bűnmegelőzési és a bűnözés elleni küzdelem program keretében. A Bizottság további biztonsági kutatási projekteket fog finanszírozni a Horizon 2020 Biztonságos társadalmak program és az ISF keretében.

¹³ A 3D nyomtatással elő lehet állítani tűzfegyvereket, illetve a hatástalanított tűzfegyverek használhatóvá tételéhez szükséges alkatrészeket. A nem fém, hanem pl. kevlárból és kerámiából készült fegyverek veszélyt jelentenek, és szoros felügyeletet igényelnek.

¹⁴ A 8109/08. sz. tanácsi dokumentum.

¹⁵ Ez 48 intézkedést tartalmazott, melyek átfogóan foglalkoztak a robbanóanyagok biztonságának garantálásával kapcsolatos számos tényezővel, mint pl.: prekursorok, tárolás, szállítás, nyomon követhetőség, felderítés, kutatás, határokon átnyúló információcseré, ügynökségek közötti koordináció.

¹⁶ A rendelet korlátozza a felhasználását és erősíti a kontrollját számos olyan veszélyes vegyi anyagnak, amelyek robbanóanyagok prekursorai lehetnek, és így velük visszaélve házi robbanóanyagok készíthetők.

átnyúló cseréje a nemzeti kapcsolattartók között annak biztosítása érdekében, hogy az összes tagállam bűnüldözési szervei számára ismertek legyenek a gyanús incidensek - már meglévő Europol platform, mint pl. EBDS (európai bombaadatrendszer) használatával; valamint b) a prekursorok internetes kereskedelmének széles körű és rendszeres felügyelete a bűnüldözési szervek által, valamint további lépések az azokhoz való hozzáférés korlátozására.

2. A Bizottság továbbfejleszti a prekursorok ellátási láncával kapcsolatos szerepvállalását is,¹⁷ a vegyiparra, kiskereskedelmi ágazatra és más releváns szektorokra vonatkozó jó gyakorlatokat bemutató iránymutatások kidolgozásával és promóciójával.
3. A Bizottság felgyorsítja a munkát, hogy 2016-ban bemutathassa a rendelet felülvizsgálatát, valamint megvizsgálja, hogy szükség van-e szigorúbb intézkedésekre, beleértve pl.: új veszélyes anyagok felvétele; az alkalmazási kör kiterjesztése, hogy hatályos legyen a professzionális felhasználókra is; végfelhasználói nyilatkozatok kötelezővé tétele a tranzakciókhoz és a gyártók, kiskereskedők, importőrök regisztrációjához; export korlátozása és kontrollálása; a korlátozások fokozása az online értékesítéseknél és az önkiszolgáló kasszáknál; szerep meghatározása a vámhatóságok számára¹⁸.

A személyek megfelelő átvilágítása elengedhetetlen a veszélyes vegyi anyagok helytelen felhasználása, azokkal való visszaélés, illetve azokhoz való tiltott hozzáférés megelőzéséhez¹⁹. Az uniós tagállamokban nem létezik minimális előírásokat tartalmazó közös szabvány a robbanóanyagok ellátási láncában illetve egyéb, biztonsági szempontból érzékeny ágazatokban dolgozó személyek átvilágítására, toborzására és képzésére²⁰; a Bizottság megfontolja, hogy szükség van-e EU általi lépésekre.

¹⁷ Az összes szereplő – a gyártóktól a kiskereskedőig – köteles a tagállam nemzeti kapcsolattartója felé jelentést tenni a gyanús tevékenységekről. Ők vannak a legjobb helyzetben az egyes ágazatokban a normál tevékenységektől eltérő tranzakciók felismeréséhez, valamint a gyanús magatartás felismeréséhez.

¹⁸ A felülvizsgálat a prekursorokkal foglalkozó állandó bizottság szakértő csoportjával egyeztetve kerül végrehajtásra: <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3245>

¹⁹ Ez a probléma szerepelt már a Bizottság a vegyi, biológiai, radiológiai, nukleáris és robbanóanyag (CBRN-E) kockázatok felderítésével és kezelésével kapcsolatos új szemléletről szóló 2014. évi közleményében is: COM(2014) 247. végleges.

²⁰ Már a 2008-as cselekvési tervben is elő volt irányozva.

Konkrét intézkedések:

- *A tűzfegyverek mozgásával és rendelkezésre állásával kapcsolatosan a meglévő statisztikai- és elemzési eszközök, valamint értékelések nemzeti szinten történő fejlesztése és az uniós szintű információcsere prioritásként való kezelése;*
- *Az Europol által létrehozandó uniós szintű elemzési termékek, és – mivel szoros a kapcsolat a terrorizmussal – az EU IRU nyomkövetési szerepének fokozása;*
- *Az EU-ba vezető valamennyi fegyverkereskedelmi út feltérképezése az ENSZ Kábítószer- és Bűnügyi Hivatala (UNODC) által;*
- *Partnerek bevonása a tűzfegyverek tiltott kereskedelmével – ezen belül többek között az online kereskedelemmel és a legális kereskedelemtől való eltéréssel – kapcsolatos ismeretek bővítése érdekében;*
- *Az összes uniós szintű és nemzeti elemzési termékhez való hozzáférés javítása valamennyi tagállami bűnüldöző hatóság számára;*
- *Pénzügyi támogatás további biztosítása, hangsúlyt fektetve a jelentős adatgyűjtést eredményező, átfogó projektekre;*
- *Technológiai újításokból (pl. 3D nyomtatás) származó kockázatok elemzése;*
- *A robbanóanyagok biztonságának fokozása a robbanóanyag-prekurzorokról szóló rendelet teljes körű megvalósítása útján, valamint a prekurzorokról szóló rendelet felülvizsgálatának 2016-ra történő előrehozása révén;*
- *Annak megvizsgálása, hogy szükséges-e az ellenőrzési előírások és eljárások uniós szintű harmonizálása.*

3. OPERATÍV EGYÜTTMŰKÖDÉS FOKOZÁSA

Az európai biztonsági stratégia rámutatott arra, hogy sürgősen **fokozni kell az operatív együttműködést** a tagállamok megfelelő hatásai között. Elengedhetetlen, hogy felhasználjuk a rendelkezésre álló szakértelmet ahhoz, hogy megfelelő képzést biztosítsunk a tagállamok bűnüldözési szervei, egyéb érintett hivatalai és szakértői számára. Ebben a vonatkozásban a bűnüldözési és szakértői hálózatoknak **minden lehetőségét, képességét** ki kell használni²¹.

Erőteljesebb határokon átnyúló együttműködés

A tűzfegyverekről szóló operatív cselekvési terv (OAP)²² már tartalmazza ezen lépések jelentős részét. Foglalkoznak *többek között* a csempészek és a legfőbb segítők (pl. üzleti jogi szektor, expressz szállító cégek) elleni közös cselekvési napokkal és hírszerzésen alapuló műveletekkel. A nemzeti hatóságok közötti igazságügyi együttműködés is hozzájárul a tűzfegyverek tiltott kereskedelme elleni harchoz. Az Eurojust az elmúlt években számos jelentősebb ügyben játszott szerepet, főként egyéb jogsértésekben, mint pl. kábítószer-kereskedelem.

Interneten (nyílt és titkos [„darkweb”] hálózaton) megszervezett tiltott tűzfegyverszállítások megakadályozása

²¹ A Bizottság pénzügyi támogatást nyújtott az operatív intézkedésekhez. A Bűnügyi Fenygetettség Elleni Európai Multidiszciplináris Platform (EMPACT) feladat-átruházási megállapodása szerint 7 millió eurót utaltak át az Europolnak, ebből 350 000 eurót különítettek el a tűzfegyverekről szóló operatív cselekvési terv (OAP) megvalósítására 2015. tavaszán. Az Europol 2016-ban kiemelten fogja finanszírozni a tűzfegyverekről szóló OAP-t.

²² Restricted (korlátozott terjesztésű) dokumentum.

A szervezett bűnözői csoportok és terroristák képesek tűzfegyvereket, alkatrészeket, illetve összetevőket az interneten – akár a „nyílt”, akár a titkos hálózaton („darkweb”) – beszerezni, ami biztonsági problémát jelent, és ezzel sürgősen foglalkozni kell. A következő intézkedéseket kell megtenni:

1. A tűzfegyverekről szóló operatív cselekvési terv teljes megvalósítása mellett a Bizottság felkéri a tagállamokat arra, hogy hozzanak létre **kiberellenőrző csoportokat**, illetve hogy a meglévő ilyen csoportok tevékenységét koncentrálják a tűzfegyverek, alkatrészek, összetevők, valamint robbanóanyagok internetes kereskedelmének felderítésére.
2. Az Onymous²³ és a Darkode²⁴ műveletekből szerzett tapasztalatok alapján az Europol operációs elemzéssel, koordinációval és szakértelemmel támogatja a tagállamok műveleteit és nyomozási tevékenységét; különösen specializált műszaki- és digitális **kriminalisztikai támogatási** képességekkel, valamint a **Kiberbűnözési Akciócsoport** (Cybercrime Action Taskforce, J-CAT) teljes körű alkalmazásával²⁵.
3. Az Europol emellett kidolgozza az **online nyomozások eszközszerjét**, az Egyesült Államok Alkohol-, Dohány-, Tűzfegyver- és Robbanóanyag-ügyi Irodájával (US Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives) együttműködésben.
4. Mivel az internet infrastruktúrájának nagy részét a privát szektor birtokolja és üzemelteti, a Bizottság a tűzfegyverek-, alkatrészek-, összetevők-, valamint robbanóanyagok tiltott kereskedelmének megakadályozására és felderítésére tett erőfeszítéseit bedolgozza a **privát szektorral folytatott partneri kapcsolataiba**²⁶.

EU-n belüli mozgások ellenőrzésének fejlesztése

A **robbanóanyag-ellenőrzési és -védelmi rendszer** (SCEPYLT)²⁷ lehetővé teszi, hogy az EU-n belüli robbanóanyag-szállítások elektronikusan kerüljenek engedélyezésre, így gyorsabbá és egyszerűbbé teszi az Európában szállított robbanóanyagok ellenőrzését. A jövőben nyomkövetési eszközként is használható, támogatva az azonosítási és nyomkövetési erőfeszítéseket.

A robbanóanyagok ellenőrzésének fejlesztése érdekében a Bizottság arra fogja ösztönözni a tagállamokat, hogy csatlakozzanak ehhez a rendszerhez és használják azt.

A 2015. november 18-án elfogadott tűzfegyverekről szóló irányelv felülvizsgálatára vonatkozó javaslat²⁸ szerint a Bizottság fel fogja mérni az EU-n belüli tűzfegyverátadásokra vonatkozó információcsere-rendszer módozatait; a vonatkozó, már létező uniós információs rendszerek és eszközök figyelembe vételével. Ennek a rendszernek összeköttetést kell

²³ <https://www.europol.europa.eu/content/global-action-against-dark-markets-tor-network>

²⁴ <https://www.europol.europa.eu/content/cybercriminal-darkode-forum-taken-down-through-global-action>

²⁵ A Közös Kiberbűnözési Akciócsoport az Europolnál, az Európai Kiberbűnözési Központban (EC3) található. 2014. szeptember 1-jén hozták létre a kiberbűnözés elleni harc Európai Unióban és azon kívül történő megerősítése érdekében.

²⁶ A Bizottság a digitális egységes piaci stratégia keretében vizsgálja, hogy hogyan lehet a legjobban fellépni az illegális internetes tartalmak ellen.

²⁷ Lásd a Tanács 2010. április 26-i következtetéseit a robbanóanyagok biztonságának fokozását szolgáló rendszerekről és mechanizmusokról: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/114017.pdf

²⁸ COM(2015) 750 - végleges, 2015. 11. 18. Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a fegyverek megszerzésének és tartásának ellenőrzéséről szóló 91/477/EGK tanácsi irányelv módosítására.

biztosítani a küldő és fogadó tagállamok között, így javítva a belső mozgások biztonságát, valamint fejlesztve a fegyverek és lőszer nyomon követését.

A legális tűzfegyverek valamely tagállamon belüli és a több tagállamon keresztül mozgása nyomon követésének fejlesztése érdekében a Bizottság megvizsgálja annak lehetőségét, hogy a tűzfegyverek és lőszer magánszemélyek által történő eladásánál illetve vásárlásánál tilos legyen készpénzzel fizetni.

Külső határokon történő ellenőrzés megerősítése

Bár a tiltott tűzfegyver- és robbanóanyag-kereskedelemnek különböző forrásai vannak; a külső határokon való ellenőrzés, valamint a rendőrség és vámhatóság közötti együttműködés kiemelkedő jelentőséggel bír.

A Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy végezzenek **a külső határokon kockázatalapú áruellenőrzést** a kereskedelmi forgalomban (pl. konténerekben), személyforgalomban (pl. személygépkocsikban), valamint utasok csomagjaiban szállított áruk tekintetében. Ennek érdekében a Bizottság javasolja, hogy a tagállamokkal együtt kerüljenek kidolgozásra a **kiemelt vámellenőrzési fellépés** a tűzfegyverek és – amennyire lehetséges – a robbanóanyagok külső határokon történő tiltott kereskedelmére vonatkozóan. A Bizottság fel fogja gyorsítani a vámügyi kockázatkezelési stratégia és cselekvési terv biztonsággal kapcsolatos intézkedéseinek végrehajtását, s ehhez hasonlóan a tagállamoknak is elő kell mozdítaniuk az erőfeszítéseiket.²⁹

A bűnözők és terroristák által használt tűzfegyverek nyomon követése

A tűzfegyverek nyomon követése kiemelten fontos a tűzfegyverekkel kapcsolatos bűncselekményekkel kapcsolatos nyomozásokban, valamint a tiltott tűzfegyverek csatornáiról történő adatszerzésben. Kritikus fontosságú továbbá a robbanóanyagokhoz és robbanóanyag-prekursorokhoz való hozzáférés megakadályozásában. A lőszer nyomon követése - ami jelenleg korlátozottan lehetséges - is segítené a nyomozásokat.

A tűzfegyverekről szóló irányelv Bizottság által javasolt felülvizsgálata a tűzfegyverek jelölésére egységes szabályokat irányoz elő, a legálisan tartott illetve importált tűzfegyverek nyomon követésének javítása érdekében.

Emellett a Bizottság továbbra is támogatni fogja az **európai tűzfegyverszakértők csoportja (European Firearms Experts Group)** arra irányuló tevékenységét,³⁰ hogy kifejlesszék az **illegális tűzfegyverek nyomonkövetési- és felderítési kézikönyvét**. A Nemzetközi Nyomonkövetési Egyezményre és – az ENSZ nemzetközi kézfegyver-ellenőrzési szabványok (ISACS)³¹ szerint kifejlesztett – nemzetközi legjobb gyakorlatokra alapuló kézikönyv az összes tagállam bűnüldözési hatósága számára megküldésre kerül. A nyomon követésre vonatkozó iránymutatás és szabályok tartalmazhatnak olyan előírást, hogy a nemzetközi nyomonkövetési kérések elősegítésére jelentést kell adni az Europol számára.

²⁹ COM(2014)527, dátum: 2014.8.21. - végleges. Közlemény az EU vámügyi kockázatkezelési stratégiájáról és cselekvési tervéről: Kockázatok kezelése, ellátási lánc biztonságának erősítése, kereskedelem elősegítése.

³⁰ Az európai tűzfegyverszakértők csoportját 2004-ben hozták létre az összes EU-tagállam, az Europol, valamint társult tagként Liechtenstein, Norvégia, Svájc és Törökország szakértőinek bevonásával, a tűzfegyverek törvénytelen kereskedelme elleni tevékenységgel kapcsolatos információcseré és együttműködés elősegítésére. Ez a különösen értékes hálózat a Tanács Bűnüldözési Munkacsoportját támogatja.

³¹ <http://www.smallarmsstandards.org/>

Képzések fejlesztése

A képzés kiemelt jelentőséggel bír a szakértelem fejlesztésében és így az uniós együttműködés tökéletesítésében. Ahhoz, hogy a külső határokon hatékony és konzisztens ellenőrzést lehessen biztosítani, szükség van a legjobb gyakorlatok, a szakértelem és információk cseréjére is. A CEPOL³² tovább folytatja a tevékenységét ezen a területen, és a jelenlegi képzési igények felmérése érdekében „hiányelemzést” végez. Ez eredményezheti egy **tűzfegyverekkel és robbanóanyagokkal kapcsolatos közös oktatási tananyag** kidolgozását az összes tagállam szakértői számára, az Európai Robbanóeszköz Hatástalanítási Hálózattal (EEODN)³³ együttműködésben. A CEPOL megfontolja továbbá, hogy harmadik országok tűzfegyverszakértőivel is kidolgoz képzési programokat.

Innovatív felderítési eszközök fejlesztése

A Bizottság 2014. évi, felderítéssel kapcsolatos közleménye³⁴ rámutatott, hogy csak úgy lehet hatékony fenyegetésszlelési stratégiát kifejleszteni, ha megfelelően figyelembe vesszük a veszélyes anyagokat is és a körülményeket (légiközlekedés, közterületek, sportesemények, városi közlekedés területei stb.) is. Míg a polgári légiközlekedésnél vannak külön szabványok a felderítési technológiákra és eljárásokra, egyéb közösségi területeken (sportesemények, más közlekedési módok, kritikus infrastruktúra) ilyenek nincsenek. További erőfeszítésekre van szükség a felderítési technológia használatában, valamint a használatának szabványosításában is. A Bizottság 2012-ben elindított egy programot, különböző környezetekben végrehajtott (repülőterek, kritikus infrastruktúra, középületek, események – mint pl. a 2012. évi EB Lengyelországban) felderítési kísérletekkel³⁵.

A Bizottság a fenti tevékenységek alapján megvizsgálja annak lehetőségét, hogy a Bizottság és a tagállamok szakértőiből létre lehet-e hozni egy **uniós felderítési csoportot**, amely a robbanóanyagok és tűzfegyverek felderítése területén képességépítő- és támogató programot dolgozna ki. Ez a csoport először arra koncentrálna, hogy **támogatást nyújtson** a tagállamok bűnüldözési és egyéb szervei részére, majd szükség szerint tovább bővítené a tevékenységét.

Konkrét intézkedések:

- *Határokon átnyúló együttműködés erősítése a következőkkel:*
 - *A tűzfegyverekről szóló operatív cselekvési terv (OAP) teljes körű megvalósítása;*
 - *Erőteljesebb együttműködés az online (a nyílt és a titkos interneten, az ún. darkweben) intézett tiltott tűzfegyverszállítások megakadályozásában;*
 - *Az EU-n belüli tűzfegyverátadásokra vonatkozó információcsere-rendszer módozatainak vizsgálata a már létező, vonatkozó uniós információs rendszerek és eszközök figyelembe vételével;*
 - *Azon lehetőség vizsgálata, hogy a tűzfegyverek és lőszerek magánszemélyek által történő adás-vételénél tilos legyen a készpénzes fizetés;*

³² Európai Rendőrákadémia: <https://www.cepol.europa.eu/who-we-are/european-police-college/about-us>

³³ Az elmúlt években az EEODN fontos hálózattá fejlődött, amely a tagállamok robbanóanyag-szakértői számára kínál képzési és információegosztási lehetőséget, a nemrégiben történt eseményekre vonatkozóan is. A hálózat jelentősen hozzájárult a képességépítéshez és a bevált gyakorlatok cseréjéhez.

³⁴ COM(2014) 247. final, 2014.5.5.

³⁵ Ezen kísérletek alapján különböző útmutatókat dolgoztak ki – melyeket a tagállamok rendelkezésére fognak bocsátani – pl. a következőkkel kapcsolatosan: repülőtéri „védtelen célpont”-védelem, robbanószer-kereső kutyák és „védtelen célpont”-védelem alkalmazása különböző környezetekben, tűzfegyverek maradványainak és robbanóanyagoknak a detektálása útleveleken.

- Az ellenőrzések megerősítése a külső határokon az árukon végzett kockázatalapú vizsgálatok, valamint kiemelt vámellenőrzési fellépés révén.
- A tűzfegyverek felderítésének fejlesztése az illegális tűzfegyverek nyomkövetési- és felderítési kézikönyvének kidolgozásával, az európai tűzfegyverszakértők csoportjának bevonásával;
- A tűzfegyverekkel és a robbanóanyagokkal kapcsolatos közös oktatási tananyagok kidolgozása;
- Innovatív felderítési eszközök fejlesztése;
- Közös operatív intézkedések, melyekben az összes érintett bűnüldöző hatóság részt vesz.

4. AZ OPERATÍV INFORMÁCIÓK GYÚJTÁSÉNEK ÉS MEGOSZTÁSÁNAK FEJLESZTÉSE A MEGLÉVŐ ESZKÖZÖK OPTIMÁLIS KIHASZNÁLÁSÁVAL

Az **európai biztonsági stratégia** rámutatott arra, hogy sürgősen el kell kezdeni **teljes mértékben kihasználni az Unió által a tagállamok rendelkezésére bocsájtott, meglévő eszközöket** a nemzeti bűnüldözési hatóságok közötti **információcsere** elősegítésére. A fennmaradó kritikus fontosságú hiányosságok kezelésére további uniós eszközökre lehet szükség, **ugyanakkor biztosítani kell a meglévő rendszerek hatékony interoperabilitását.**

A különböző bűnüldözési hatóságok különböző célokra eltérő információcsere-rendszereket alkalmaznak, s bár mindegyik fontos szerepet tölt be a tűzfegyverek és robbanóanyagok tiltott kereskedelme elleni harcban, különbözőségük magasabb szintű műszaki összekapcsolhatóságot tesz szükségessé. A Bizottság meg fogja vizsgálni, hogyan lehet legjobban biztosítani a hatékony kompatibilitást.

Ennek érdekében a Bizottság különös figyelmet szentel a rendőrségi-vámhatósági együttműködés fejlesztésének, figyelembe véve a tűzfegyverek EU-n belüli mozgásával kapcsolatos információcsere-rendszert, amely a tűzfegyverekről szóló irányelv 2015. november 18-án előterjesztett átdolgozott tervezete alapján kerül kidolgozásra.

Interoperabilitás biztosítása az iARMS/SIS II/UMF között

A Tanács 2015. október 8-án kelt következtetései alapján a Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy a lehetőségek szerint rendszeresen vigyék be a keresett tűzfegyverekkel kapcsolatos információkat a SIS (Schengeni Információs Rendszer)-be, valamint bővítsék az Europol Információs Rendszerébe (EIS) és az iARMS-be (Interpol Tiltottfegyver-nyilvántartása és Visszakövetési Rendszere) történő tűzfegyver-adatbevitelt.

A **Schengeni Információs Rendszer (SIS)**³⁶ és az **INTERPOL iARMS**³⁷ közötti interoperabilitás nagyban hozzájárulna a bűnüldözési tevékenységhez, hatékonyabbá téve azt.

³⁶ A SIS az EU-n belül és a Schengen-hez tartozó országokban az elveszett és elloptott tűzfegyverek legnagyobb adatcsere platformja. Ma 29 európai ország része ennek a rendszernek. 2014. december 31-i állapot szerint 457.059 tűzfegyver riasztást tartalmazott, és csak 180 találatot könyveltek el 2014-ben (míg az összes tűzfegyver-kategóriára 128.598 riasztási találat volt). Ennek az alacsony aránynak az oka az adatminőségi problémákban rejlik, pl. sok tagállam nem jegyzi fel a kalibert, illetve a tűzfegyverek gyári számai nem egyediek.

³⁷ Az EU által finanszírozott INTERPOL Tiltottfegyver-nyilvántartás és Visszakövetési Rendszer (iARMS) elősegíti a bűnüldözési hatóságok közötti információcsere és nyomozási együttműködést a tiltott fegyverek és a bűnelkövetésben használt legális fegyverek nemzetközi mozgásával kapcsolatosan. Az Interpol iARMS adatbázisát kiterjesztik az Interpol 190 tagállamára. Kb. 756 000 bejegyzést tartalmaz, melyek nagy részét Ausztrália és a latin-amerikai országok vitték be. Eddig az iARMS tűzfegyver-adatbázisának csupán a 3 százaléka származik az EU-ból.

Ez az interoperabilitás a gyakorlatban már kialakulóban van a Bizottság és az Interpol közötti folyamatos együttműködés keretében. Az INTERPOL továbbfejlesztette a „FIND” szoftvert, mely így kezeli a tűzfegyvereket is, és kérte a tagállamokat, hogy vegyenek részt egy 2016. első felében induló **kísérleti projektben**, melynek keretében egyszerre hajtanak végre keresést a nemzeti adatbázisokban, a SIS-ben és az iARMS-ban. A „tűzfegyvertípus” végeredményben mindkét rendszerben lekérdezhető, és össze lehet hasonlítani a tűzfegyver gyártmányával kapcsolatos táblázatokat.

A Bizottság keresni fogja az **együttműködés lehetőségét az Europollal³⁸, Interpollal és a tagállamokkal** annak érdekében, hogy 2016. júliusig megvalósítható legyen a két rendszer interoperabilitása. Ennek érdekében a Bizottság nyomatékosan kéri a **tagállamokat, hogy vegyenek részt a kísérleti projektben.**

Mindezek mellett nagyban javítja az operatív munka hatékonyságát, ha a nemzeti bűnüldözési-, határvédelmi és vámhatóságok hozzáférnek a rendszerhez. A továbbiakban is ki kell használni azt a lehetőséget, hogy több, hasonló illetve kiegészítő információkat tartalmazó adatbázisba egyidejűleg lehessen információkat bevenni, valamint azokban információkat keresni.

Ballisztikai információk cseréjének fokozása

A legtöbb tűzfegyvernek egyedi azonosítója van, és ha a fegyvert nem hagyták a bűntett helyszínén, akkor is meg lehet határozni azzal kapcsolatos fontos információkat a lőszer, a seb (ha van), valamint bármely egyéb maradványok alapján.

Jelenleg nem létezik az EU-ra kiterjedő rendszer a ballisztikus adatok elemzésére, sem központi adattár az ilyen elemzések integrálására és összehasonlítására. Jelenleg az EU-tagállamok általában két különböző rendszert használnak³⁹. A Bizottság a 7. Keretprogramban támogatott egy projektet (az Odyssey Platform-ot), melynek célja az Európa-szerte különböző ballisztikus rendszerekből származó bűnügyi- és ballisztikus adatok elemzésével kapcsolatos problémák kezelése⁴⁰. Az Odyssey projekt megállapításait felhasználva a Bizottság **a ballisztikai információk cseréjét egy külön platformmal** segíti elő, felhasználva a Ballisztikai Információs Rendszert és a tagállamok által használt egyéb rendszereket.

Az iTRACE kiterjesztett használata

A nemzetközi közösségnek jelenleg nincs konkrét információja arról, hogy a legálisan gyártott hagyományos fegyverek mikor, hol és hogyan lépnek be az illegális piacra és kerülnek fegyveres konfliktusok résztvevőikhez, illetve egyéb illegális használókhoz.

<http://www.interpol.int/Crime-areas/Firearms/INTERPOL-Ilicit-Arms-Records-and-tracing-Management-System-iARMS>

³⁸ Az ehhez kapcsolódó egységes üzenetformátum (Universal Message Format, UMF, amely a különböző bűnüldözési rendszerek közötti szabványosított adatkapcsolathoz az építőelemek készletét jelenti) összhangban lesz a SIS-iARMS interoperabilitási projekttel.

³⁹ Az Interpol biztosítja a Ballisztikai Információs Hálózatot (IBIN) azon országok számára, melyek rendelkeznek az Integrált Ballisztikai Azonosító Rendszer (IBIS) technológiával. Jelenleg a világ 19 országa tagja az IBIN hálózatnak, közülük 8 tartozik a schengeni övezetbe. További 42 ország használja az IBIS technológiát, de nem tagja az IBIN-nek (ezek közül 3 EU-tagország). Eddig 36 találatot jegyeztek fel, legtöbbször az uniós országokban.

⁴⁰ http://research.shu.ac.uk/aces/odyssey/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=56&Itemid=88

Az EU ezért finanszírozza az „iTRACE” projektet⁴¹. Az eddigi pozitív eredményei alapján⁴² az EU támogatja az iTRACE program második fázisát, mely magában foglalja a helyszíni vizsgálatok intenzívebbé tételét és az eszköz földrajzi hatókörének bővítését. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy az előrelépés a nyomonkövetési kérésekre választ adó államoktól függ, így az EU-tagállamoktól is. Emellett a nemzeti bűnüldözési hatóságok általi detekciókat le kellene ellenőrizni ezzel az eszközzel. Ennek érdekében a Bizottság megfontolja, hogy az EU-tagállamok számára kell-e kötelező érvényű szabályokat hozni.

Hogy az operatív együttműködés, a nyomon követhetőség, valamint a tűzfegyverek tiltott piacra történő elterítésének megelőzése a lehető legjobban működjön, a Bizottság támogatni fogja a **szoros együttműködést az Europol, az Interpol, a fő iTRACE-szereplők, valamint további releváns testületek között**, mint pl. vámhatóságok, tűzfegyver import-export engedélyező hatóságok.

Az Europol elemzőrendszerének kidolgozása, valamint tűzfegyver-információs pontjának magas szintű alkalmazása

A tervek szerint az Europol 2016-ban létrehozza egy új **Europol elemzőrendszer (EAS) platformot**, egy olyan hatékony elemzőeszköz, mely támogatja a tagállamok és harmadik felek által szolgáltatott adatok operatív és stratégiai elemzését. Az Europol egyik legfőbb információfeldolgozó rendszere. A Bizottság arra törekszik, hogy ezt az eszközt gyorsan és átfogóan valósítsák meg, ennek érdekében segíti a tagállamokat, valamint a tűzfegyverek rendszeres monitorozásának fejlesztését szolgáló kiegészítő erőfeszítéseket. A Bizottság megfontolja, hogy ezen a területen kell-e kötelező érvényű szabályokat hozni az Europol kapacitáselemzésének fejlesztésére, az összes tagállam bűnüldözési hatóságának támogatása céljából.

A Tanács 2014-es kérésére az Europol **tűzfegyver-információs pontot hozott létre**. Stratégiai és operatív támogatást biztosít a folyamatban lévő nyomozások számára. Jelenleg 21 tagállam⁴³ és 6 Harmadik Fél kapcsolódik⁴⁴ ehhez az információs ponthoz. A létrehozása óta a tűzfegyver-információs ponthoz 3089 közlemény érkezett be, kb. 625 nyomozati ügyet indítottak, 35 000 tűzfegyverrel kapcsolatos adattal, 28 700 személlyel, közel 3216 gyanús céggel. A tűzfegyver-információs pontba idén 1750 közlemény érkezett. A Bizottság arra kéri **az összes tagállamot, hogy proaktívan osszák meg az információkat, és teljes mértékben vegyenek részt a tűzfegyver-információs pont tevékenységében**.

⁴¹ A Tanács 2013/698/CFSP Határozata: Az iTrace precíz, ellenőrzött információkat gyűjt és szolgáltat; az elterítésben illetve üzérkedésben érintett hagyományos fegyverek illegális kereskedelmi útvonalaival kapcsolatos közvetlen adatokkal együtt. <http://www.conflictarm.com/itrace/> Ezen túlmenően az iTRACE projekt specifikusan a Fegyverkereskedelmi Szerződés végrehajtásának támogatását célozza, segítve a nemzeti hatóságokat a hagyományos fegyverek elterítésének detektálásában, valamint az exportengedély kérelmek vizsgálata során az elterítés kockázatának elemzésében. A „Conflict Armament Research” (CAR) magánvállalat szakértői 21 országban (főként Afrikában és a Közel-Keleten) végeznek helyszíni vizsgálatokat, melyek eredményei az elterítésben, üzérkedésben érintett fegyverek nyilvánosan hozzáférhető „fegyverkereskedelmi adatbázisába” kerülnek.

⁴² 130 000 tétel került eddig dokumentálásra: fegyverek, lőszer és kapcsolódó anyagok; és 213 Nyomon követési kérést küldtek a kormányok felé (2015. júliusi állapot).

⁴³ Az információs pont tagjai: Belgium, Bulgária, Horvátország, Ciprus, Csehország, Dánia, Finnország, Franciaország, Görögország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Hollandia, Lengyelország, Portugália, Románia, Szlovákia, Szlovénia, Spanyolország, Svédország, Egyesült Királyság.

⁴⁴ Eurojust, Interpol, Svájc, Ausztrália, az Egyesült Államok Alkohol-, Dohány-, Tűzfegyver- és Robbanóanyag-ügyi Irodája, Albánia.

Az európai bombaadatrendszer (EBDS) használatának maximalizálása

A Bizottság a robbanóanyagokkal kapcsolatos uniós cselekvési terv keretein belül finanszírozta az **európai bombaadatrendszer (EBDS)** kifejlesztését, melyet jelenleg az Europol kezel. Az EBDS összeköttetést teremt majdnem az összes tagállam, Norvégia és a Bizottság között, s felhasználható a robbanóanyagokkal, CBRN (vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris) anyagokkal, incidensekkel, tendenciákkal, eszközökkel kapcsolatos technikai adatok cseréjére.

Biztosítani kell a tagállamok felhasználói közötti **teljes körű kapcsolati lehetőségeket**, és további erőfeszítéseket kell tenni az összes lehetséges érintett felhasználó azonosítására, valamint a felhasználók képzésére. Ezen túlmenően a Bizottság az Europollal közösen megvizsgálja, hogy be kell-e építeni az EBDS-be „korai riasztási” jellegű információkat⁴⁵, detekciós képességeket, valamint hogy ezt a rendszert össze kellene-e kötni más európai adatbázisokkal. Az EBDS-ben megosztott információk kiegészítése érdekében a Bizottság javaslatot fog tenni rendszeres tájékoztatók tartására, melyeket minősített környezetben szerveznek meg a tagállamok és az Europol számára, a robbanóanyagokkal kapcsolatos specializált fenyegetés-értékelések megosztása céljából.

Konkrét intézkedések:

- *A tűzfegyver- és robbanóanyag-kereskedelem elleni küzdelemhez kapcsolódó, meglévő információcsere-rendszerek elemzése a műszaki kompatibilitásuk ellenőrzése érdekében, különös figyelmet szentelve a rendőrségi és vámügyi együttműködés megerősítésének szükségességére és a tűzfegyverekről szóló irányelv tervezetben előirányzott fejlesztésre;*
- *A meglévő információs rendszerek közötti hatékony interoperabilitás biztosítása, beleértve: iARMS/SIS II az UMF-fel;*
- *Az iTRACE, az európai bombaadatrendszer (EBDS) és az Europol elemzőrendszere használatának kiterjesztése, valamint az Europol tűzfegyver-információs pontja működésének biztosítása;*
- *Ballisztikai információk cseréjének fokozása egy külön platformon*

5. SZOROSABB EGYÜTTMŰKÖDÉS HARMADIK ORSZÁGOKKAL

Az Európai Bizottság és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének az Európai Szomszédságpolitika felülvizsgálatával kapcsolatos 2015. november 18-án elfogadott közös közleményében⁴⁶ meghatározottak szerint az EU megerősíti az együttműködését a szomszédos országokkal a biztonság területén, beleértve a tiltott emberkereskedelmet és a kézi- és könnyűfegyverek (SALW) tiltott kereskedelmét elleni fellépést, valamint a kábítószerrel kapcsolatos együttműködést.

A tűzfegyverek és robbanóanyagok tiltott kereskedelmét és használatát szisztematikusan **fel kell venni a legfontosabb partnerországokkal és szervezetekkel a biztonságról folytatott párbeszéd témái közé**. Ha lehetséges, ezen párbeszédnek közös, specifikus cselekvési terveket kell eredményezniük a tűzfegyverekre és lehetőség szerint a robbanóanyagokra

⁴⁵ A robbanóanyagokkal kapcsolatos uniós cselekvési terv keretein belül, a Bizottság által finanszírozva kidolgozásra került egy korai riasztási rendszer, de ebben nem sikerült összekapcsolni az összes tagállam hatóságait.

⁴⁶ JOIN(2015) 50. végleges.

vonatkozóan, bevonva az uniós ügynökségeket, mint pl. az Europol, Eurojustot és a CEPOL-t, valamint az érintett nemzetközi szervezeteket, úgymint az ENSZ-t és az Interpol-t. Bizonyos esetekben (pl. elkobzott/kivont tűzfegyverek) uniós pénzügyi támogatás is előirányozható, pl. a stabilitás és béke elősegítését szolgáló eszköz vagy más uniós támogatási programok keretében, illetve a CFSP költségvetésből.

A partnerországok és az érintett harmadik országok tiltott tűzfegyver- és robbanóanyag-kereskedelem elleni fellépési képességének erősítését szolgáló képzési- és egyéb támogatási intézkedéseket (beleértve a megfelelő felszerelések, eszközök biztosítását) lehetőség szerint be kell építeni a globális, regionális vagy kétoldalú együttműködési programokba.

Operatív tevékenység fokozása, valamint az EU és a délkelet-európai régió közötti kereskedelemre vonatkozó cselekvési terv bővítése

Az EU-nak és délkelet-európai partnereinek is érdeke az együttműködés erősítése a katonai fegyverek és robbanóanyagok tiltott kereskedelme által okozott fenyegetések elleni tevékenységekben⁴⁷.

Ezt az együttműködést tovább erősítették **az EU és a délkelet-európai régió közötti tiltott tűzfegyver-kereskedelemre vonatkozó 2015-2019. évi cselekvési terv** elfogadásával⁴⁸.

A cselekvési tervben foglalt feladatok végrehajtását **sürgősen elő kell mozdítani**, tovább csökkentve a tűzfegyverek EU-ba történő tiltott beáramlását. Az Europolnak **fel kell gyorsítania** a szakpolitikai ciklus **2016. évi operatív cselekvési terve** végrehajtását, nevezetesen **hírszerzésen alapuló műveletek** indításával, valamint a régió és a **tűzfegyver-szakértői hálózat összekötői közötti együttműködés szorosabbá tételével**.

A Bizottság 2016. elején szervez még egy konferenciát a nyugat-balkáni partnereivel, hogy **elemezzék a cselekvési terv végrehajtását**, valamint megbeszéljék a jövőbeni intézkedéseket, így pl. a cselekvési terv tiltott robbanóanyagokra való kiterjesztésére vonatkozó javaslatot.

A nyugat-balkáni országok nemzeti stratégiákat hajtanak végre a fegyverkereskedelem ellen, valamint a kézi- és könnyűfegyverek terjedése ellen. Az ezen a területen tett előrelépéseket is monitorozzák a csatlakozási tárgyalások során, a 24. fejezet: Jogérvényesülés, Szabadság és Biztonság keretében.

⁴⁷ Az EU 2002 óta támogatja a kézi- és könnyűfegyverek (SALW) és lőszerkészletek délkelet-európai jelentős felhalmozása csökkentésére irányuló erőfeszítéseket (<http://www.seesac.org/news.php?id=495>). Az EU számos nyugat-balkáni projektet finanszírozott a készletkezelés biztonságának erősítését célzva.

⁴⁸ A 2012-ben Tiranában megrendezett EU - Nyugat-Balkáni Bel- és Igazságügyi Miniszteri Fórum eredményeképp 2013-ban létrehoztak egy regionális tűzfegyver-kereskedelmi szakértői hálózatot. Ezt követően elfogadásra került a cselekvési terv. Ezt a Tanács és a nyugat-balkáni partnerek 2014. decemberében hagyták jóvá a Belgrádban megrendezett EU - Nyugat-Balkáni Bel- és Igazságügyi Miniszteri Fórumon. A cselekvési terv a következő intézkedéseket irányozza elő:

- A regionális szintű és a tagállamok közötti – bevonva az Europol is, – tűzfegyver- és lőszergyártással, készletezéssel és kereskedelemmel kapcsolatos információcsere fejlesztése; valamint hatékonyabb nyomozási- és hírszerzési standardok kifejlesztése;
- Az operatív bűnüldözési együttműködés fokozása regionális szinten, valamint a tagállamokkal és az Europollal, a tűzfegyver- és lőszergyártás, készletezés és kereskedelem ellenőrzése céljából;
- A tűzfegyver- és lőszergyártással, készletezéssel és kereskedelemmel kapcsolatos statisztikák gyűjtésének és cseréjének fejlesztése;
- A hálózatok használatának előmozdítása minden szinten, valamint a nyugat-balkáni régió szakértőinek körében a legjobb gyakorlatok cseréjének és a közös képzéseknek az elősegítése;
- A tűzfegyverekkel kapcsolatos nemzeti jogi szabályozások harmonizálása az uniós nemzetközi szabványoknak megfelelően.

A Bizottság a hasonló kezdeményezések tapasztalataira alapozva,⁴⁹ a kulcsfontosságú partnerekkel együttműködve megfontolja a régióban a **tűzfegyverek-visszavásárlási programok** alkalmazhatóságát.

Együttműködés erősítése a közel-keleti és észak-afrikai (MENA) országokkal

A MENA régió jelenlegi instabilitása miatt, különösen az elhúzódó líbiai és szíriai konfliktusok következtében a régióban jelentősen növekedett a tűzfegyverek tiltott kereskedelme. Ez jelentős, hosszú távú biztonsági fenyegetettséget jelent az EU számára, melyet sürgősen kezelni kell.

Az EU már megkezdte a párbeszédet a MENA országokkal jövőben folytatható együttműködési lehetőségek feltárása érdekében (a kezdeti kapcsolatfelvételt, valamint a MENA országokkal 2015. október 1-jén megrendezett első technikai jellegű konferenciát követően), és a továbbiakban törekedni fog az **EU-MENA együttműködés erősítésére az illetékes büntetőhatóságok között, a képességépítési támogatás** biztosítására a megfelelő regionális és/vagy kétoldalú programok keretében⁵⁰, valamint arra, hogy egy közösen elfogadott keretrendszerben **operatív intézkedések** kerüljenek kidolgozásra.

Ezt a regionális szemléletet kétoldalú szinten ki kell egészíteni olyan módon, hogy a tűzfegyverek és robbanóanyagok területét szisztematikusan be kell építeni a MENA országokkal folytatott szakpolitikai párbeszédbe; az európai szomszédságpolitikai társulási megállapodások, további érintett bel- és igazságügyi albizottságok, valamint esetlegesen a specifikus terrorellenes párbeszéd keretében (utóbbit már megkezdték Tunéziával, illetve el fog indulni Libanonnal, Jordániával, Algériával és Marokkóval).

A hagyományos fegyverek **Líbiában illetve Líbiából** történő tiltott terjedése és kereskedelme tovább növeli a bizonytalanságot a régióban, pl. a rögtönzött robbanószerkezetek (IED-k) és ⁵¹MANPADS⁵² rendszerek terjedésével. A hírek szerint líbiai milíciák nem megfelelő körülmények között tárolt készletekből vegyi fegyvereket szereztek, melyek erőszakos szélsőséges csoportok vagy terroristák kezébe is kerülhetnek.

Ha Líbiában megalakul a nemzeti egységkormány, akkor az EU kiemelt ügyként fogja kezelni, hogy más érintett nemzetközi partnerekkel koordinálva terrorellenes képességfejlesztési programokat kínáljon fel a líbiai hatóságok részére. Egy ilyen csomagnak alapvető fontosságú eleme lesz a tűzfegyverek tiltott kereskedelme és a robbanóanyagok használata elleni fellépés.

Együttműködés erősítése Ukrajnával

Az EU és **Ukrajna** érdeke is az együttműködés fokozása a tűzfegyverek és robbanóanyagok tiltott kereskedelme és használata által okozott fenyegetések elleni tevékenységben.

⁴⁹ Az EU stratégiája a kézi- és könnyűfegyverek és ezek lőszerei felhalmozása és kereskedelme elleni fellépésre. 5319/06 KKBP 31 dok., 2006. január 13.;

- A Tanács 2013/730/KKBP Határozata;

- ENSZ cselekvési program a kézi- és könnyűfegyverek tiltott kereskedelme minden formájának megelőzésére, leküzdésére és felszámolására. <http://www.un.org/disarmament/content>

⁵⁰ Mint pl. az Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz (ENI) vagy a Stabilitást és Békét Támogató Eszköz (IcSP); jelenleg így van az ENI által finanszírozott új EUROMED Police IV programmal kapcsolatban is (mely hamarosan indul).

⁵¹ Líbiából származó fegyvereket több országban találtak, pl. Csádban, Egyiptomban, Gázában, Maliban, Nigerben, Tunéziában.

⁵² Hordozható légvédelmi rendszerek.

Ugyanakkor az EU erősíthetné az ukrajnai polgári biztonsági ágazati reformhoz nyújtott támogatását, beleértve a jelen közlemény célterületét is.

Együttműködés erősítése Törökországgal

Az EU és Törökország között jelenleg folytatott terrorellenes párbeszédet ki kell terjeszteni a tűzfegyverek és robbanóanyagok tiltott kereskedelmére és használatára.

Együttműködés erősítése más regionális szereplőkkel és nemzetközi szervezetekkel

A terrorista- és bűnözői csoportok tovább rontják **Líbia** ingatag biztonsági helyzetét, hatást gyakorolva a Száhel-régióra (pl. Malira), valamint a Csád-tó régiójának (különösen Nigéria) biztonsági helyzetére. A Bizottság az Európai Külügyi Szolgálattal (EEAS) összehangoltan megfelelő támogatást fog biztosítani az említett csoportok elleni fellépéshez, és – akár az újonnan létrehozott Uniós Szükséghelyzeti Alap keretében – segítségnyújtással járul hozzá a biztonság és a stabilitás elősegítéséhez, valamint az afrikai irreguláris migráció és kényszerű lakhelyelhagyások kiváltó okainak kezeléséhez.

A Bizottság támogatni fogja az Arab Államok Ligájába (LAS)⁵³ tartozó országokat a fegyverek és fegyverzetek szállításának ellenőrzését szolgáló számítógépes rendszer kifejlesztésében, valamint megkeresi a lehetőségeket arra, hogy az Arab Államok Ligájának kézi- és könnyűfegyver-vonatkozású kapcsolattartói hogyan dolgozhatnak együtt az EU hasonló struktúráival.

A kézi- és könnyűfegyverekre (SALW) vonatkozó 2005-ös uniós stratégia⁵⁴, valamint az európai biztonsági stratégia⁵⁵ végrehajtása során tett uniós erőfeszítésekre alapozva az EU továbbra is ösztönzi az olyan releváns nemzetközi egyezmények ratifikálását, átültetését és végrehajtását, mint pl. a Fegyverkereskedelmi Szerződés, valamint az ENSZ nemzetközi szervezett bűnözés elleni egyezményének tűzfegyverekkel kapcsolatos jegyzőkönyve. Sor kerül majd továbbá az uniós kockázatcsökkentési kezdeményezés alapján nyolc régióban kialakított regionális CBRN- (vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris) hálózatok alkalmazására is.

Konkrét intézkedések:

- *Operatív tevékenységek fokozása, valamint az EU és a délkelet-európai régió közötti kereskedelemre vonatkozó cselekvési terv bővítése;*
- *Együttműködés erősítése a közel-keleti és észak-afrikai (MENA) országokkal;*
- *Együttműködés erősítése Ukrajnával és Törökországgal;*
- *Együttműködés erősítése más releváns harmadik országgal, regionális szereplőkkel és nemzetközi szervezetekkel*

KÖVETKEZTETÉSEK

⁵³ Az LAS arab országok regionális szervezete, Észak-Afrikára és környékére, Afrika szarvára és Arábiára terjed ki.

⁵⁴ http://eeas.europa.eu/non-proliferation-and-disarmament/conventional_weapons/salw/index_en.htm

⁵⁵ <http://www.eeas.europa.eu/csdp/about-csdp/european-security-strategy/>

A Bizottság felkéri a tagállamokat és más érintett feleket, hogy tegyenek meg minden szükséges intézkedést a jelen cselekvési terv gyors megvalósítására. A Bizottság az európai biztonsági stratégia megvalósításával kapcsolatosan hathavonta tesz jelentést az Európai Parlament és a Tanács részére ezen cselekvési terv megvalósításáról.